

A felszámolási egyezség gyakorlati kérdései

Vitaindító a Pécsi Ítéltáblán 2017. május 12-én megtartott felszámoló bírói konzultációhoz

(Az elfogadott álláspont a szövegben dőlt betűvel szerepel.)

1. Az egyezségi tárgyalás kitűzése

1.1. Az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelem követelményei

Egyezségnek a törvényben megállapított határidőn belül – a felszámolást elrendelő végzés közzétételét követő 40 nap eltelte után, a felszámolási mérleg benyújtásáig – van helye. Kizárt az egyezség abban az esetben, ha a kényszerterelési eljárás fordul át felszámolásba.

A Cstv. 41. § alapján az egyezség előkészítése és annak megkötése esetén a gazdálkodó szervezet megillető jogokat a legfőbb szerv gyakorolja. A legfőbb szerv az egyezség feltételeire vonatkozó határozatát olyan eljárás keretében hozza meg, amelyet a gazdálkodó szervezetre vonatkozó külön jogszabály a megszűnésről szóló döntéshez előír. Az egyezségi tárgyaláson és az egyezséget tartalmazó okirat aláírásakor e szervek képviselője jár el. A legfőbb szerv dönt az egyezség feltételeiről és arról, hogy az egyezségkötés során ki jár el képviselőként, aki lehet a társaság ügyvezetője, de lehet más személy is¹. A képviseleti meghatalmazást közokiratba vagy teljes bizonyító erejű okiratba kell foglalni. Az egyezségi tárgyalásra az adós fizetőképesség helyreállítására alkalmas programot és egyezségi javaslatot köteles készíteni.

A Cstv. 41. § (5) bekezdése értelmében a bíróság az adós kérelmének beérkezését követően 60 napon belül tart egyezségi tárgyalást, melyre az adóst, a felszámolót és az egyezség megkötésére jogosult hitelezőket idézi a fizetőképesség helyreállítására alkalmas program és az egyezségi javaslat, valamint a hitelezők felsorolásának kézbesítésével. A bíróság számára megállapított határidőt természetesen attól az időponttól kell számítani, amikor az egyezségi javaslat, kérelem hiánytalan.

Mit kell tartalmaznia a kérelemnek, mikor alkalmas egyezségi tárgyalás kitűzésére?

A gyakorlatban gyakran felmerül az a kérdés, hogy az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelemnek milyen követelményei vannak, milyen mellékletek csatolása kötelező, a bíróság mikor rendelhet el hiánypótlást, illetve milyen következményei vannak a hiánypótlás elmulasztásának.

A Cstv. 41. §-ban foglaltak alapján a legfőbb szerv egyezség feltételeire vonatkozó **határozatát**, az egyezség során képviselőként eljáró személynek a fent megjelölt alakiságok betartásával adott **meghatalmazást**, a **fizetőképesség helyreállítására alkalmas programot**, **egyezségi javaslatot** kell csatolni a kérelem benyújtásakor. Tekintettel arra, hogy a bíróság az idézéssel együtt a fizetőképesség helyreállítására alkalmas program és az egyezségi javaslat mellett a hitelezői listát is köteles kézbesíteni, ezért az adósnak a **hitelezői névsort** is mellékelnie kell. Ez értelemszerűen rendelkezésére áll, mivel az egyezségi javaslatot ennek birtokában tudta kidolgozni. A hitelezői névsort pedig a felszámolótól kell beszereznie. A felszámoló a Cstv. 34. § (3) bekezdése alapján

¹ **BH1999. 326.** A felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet taggyűlése – korlátozott hatáskörrel ugyan, de – tovább működik, így jogosult ügyvezetőt választani. Az így megválasztott ügyvezető az adós képviselőjeként az egyezségi tárgyalással kapcsolatos jognyilatkozatot tehet, a felszámoló intézkedése ellen kifogással élhet

köteles a legfőbb szerv képviselőjének tájékoztatást adni, hogy kik és milyen összegre nyújtottak be hitelezői igényt, azokat a felszámoló elfogadta-e, és hova sorolta be, valamint a Cstv. 57. § (1) bekezdésének a) és c) pontjaiban felsorolt követelések összegéről és jogosultjairól. A tájékoztatást kérőnek a képviseleti meghatalmazását közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat formájában kell a felszámolóhoz benyújtani.

Az adós egyéb nyilatkozat, okirat csatolására nem kötelezhető, amennyiben viszont a fenti okiratokat nem csatolja, a kérelem, illetve mellékletei hiányosak, a bíróság az adóst a Pp. 95. § (2) bekezdése szerint hiánypótlásra hívja fel.

A Jogtár Kommentár (www.ujjogtar.hu) a Cstv. 41. § kapcsán kiemeli, hogy a bíróságnak nincs hatásköre az adós egyezségi javaslata, valamint a fizetőképesség helyreállítására készített programja gazdasági realitásának vizsgálatára. A minimális követelményeknek megfelelő egyezségi ajánlat, és fizetőképesség helyreállítására alkalmas program megléte esetén a tárgyalás kitűzéséről gondoskodnia kell.

A bírói gyakorlat a kérelem követelményeit ennek megfelelően kezeli, a Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.019/2007/6. számú határozata szerint a törvényben előírt fenti okiratokon kívül az adósnak az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelméhez a törvény egyéb kelléket nem kíván meg, tehát nem szükséges a hitelezők által aláírt egyezségi megállapodás sem. Hasonló határozatok: Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.44.414/2007/2., Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.991/2007/2., Pécsi Ítéltábla Fpkf. IV.45.300/2016/3. szám.

Nem vizsgálható ezért a kitűzés során az sem, hogy az egyezség megkötésének van- e akadálya. Több határozat is foglalkozik azzal, hogy befejezhető- e egyezséggel a felszámolási eljárás, ha vitatott hitelezői igény, vagy kifogás elbírálása a felszámolási eljárás keretei között folyamatban van, de az egyezségi tárgyalás kitűzése során ennek nincs jelentősége, ha akadálya van az egyezség megkötésének, ezt a jóváhagyás során kell értékelni. Egy konkrét ügyben az elsőfokú bíróság az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelmet elutasította egyrészt azzal az indokkal, hogy a felszámolási eljárás befejezésére nem kerülhet sor, mert kifogás elbírálása van folyamatban, másrészt hivatkozott arra, hogy az egyezség megkötésének akadálya az, hogy az adós nem határozta meg a javasolt hitelezői kielégítés konkrét forrásait, a forrásul általa megjelölt magánvagyon, illetve kölcsön meglétét, szabad felhasználhatóságát, összegszerűségét, valamint a vitatott hitelezői igényhez szükséges összeg elkülönítését nem igazolta. A Pécsi Ítéltábla Fpkf.IV.45.300/2016/3. számú határozatában kiemelte, hogy a bíróságnak abban az esetben, ha az adós a kérelemhez a törvény által előírt minimális mellékletet (fizetőképesség helyreállítására alkalmas programot, az egyezségi javaslatot és a hitelezői névsort) csatolta, az egyezségi tárgyalást ki kell tűzni, a becsatolt iratok tartalmi felülvizsgálatára az eljárásnak ebben a szakaszában nincs lehetőség.

Nem kifogásolható, ha a bíróság az egyezségi tárgyalás előkészítése körében az adóst felhívja arra, hogy igazolja a felszámolási költségek kiegyenlítését, fedezetét, valamint a hitelezők egyezségi javaslat szerinti kielégítési arányának megfelelő fedezetet, azonban ennek hiánya miatt a fent kifejtettekre tekintettel az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelem nem utasítható el, és nem húzódhat el az ilyen tartalmú felhívás miatt a kitűzés.

Az elutasítás lehetséges – felszámolási eljáráson kívüli – következménye

Az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelem követelményeivel, a hiánypótlással és a kérelem elutasításával azért is indokolt részletesen foglalkozni, mert a téves bírói intézkedésnek komoly kártérítési következményei is lehetnek, ennek példája következő ügy:

Az OBH Európai Jogi Szaktanácsadói Hálózat a Nemzetközi Kereskedelmi és Beruházási Választottbíróság (Washington D.C.) ARB 612/9. számú ítéletét elemezte. Az ARB 612/9. számú, a Dan Cake S.A. v. Hungary közötti választottbírósági ügyben a washingtoni székhelyű Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja (International Centre for Settlement of Investment Disputes; ICSID) a kártérítési kereset jogalapja körében a Magyar Államot elmarasztaló közbenső határozatot hozott. A választottbírósági eljárás tárgyát képező **felszámolási** alapeljárás a Fővárosi Törvényszék előtt volt folyamatban.

Az alapul szolgáló tényállás szerint az adós egyezségi tárgyalás kitűzését kérte, csatolta az egyezségi javaslatát, a hitelezők listáját, valamint egy, a fizetőképesség helyreállítását célzó programot, valamint egyes hitelezők által aláírt egyezségeket. A bíróság ennek ellenére hiánypótlásra hívta fel. Felhívta, hogy csatolja a külföldi tulajdonosa három hónapnál nem régebbi cégkivonatát, és annak hiteles magyar nyelvű fordítását; az okiratokat, mint adósi és hitelezői szándéknyilatkozatot az egyes hitelezők által is előzetesen aláírva, igazolja, hogy a hitelezők kielégítéséhez szükséges fedezet rendelkezésre áll. Tájékoztatta adóst, hogy bizonytalan bankgarancia, mint feltétel kikötéséhez nem járul hozzá, az egyezséget csak az eljárásban félként résztvevő személyek köthetik, így nem fél az eljárásban és nem lehet az egyezségkötés része sem a hitelt nyújtó bank, sem pedig az adós tulajdonos tagja. Tájékoztatta arról is, hogy a következetesen kialakult bírói gyakorlat szerint az egyezségkötés pillanatában nem lehet folyamatban vitatott hitelezői igény és kifogás elbírálására irányuló eljárás. Az adós a hiánypótlásra felhívásnak nem tett eleget, ezért a bíróság az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelmet elutasította, ezt követően a felszámolási eljárás során az adós vagyonát a felszámoló értékesítette.

Az ICSID ítélete szerint a Magyar Állam alperes – a bíróság és a felszámoló eljárásával – megsértette azt a kötelezettségét, hogy a felperes beruházása során biztosítsa a tisztességes és méltányos elbánást, és megsértette azt a kötelezettségét, hogy a felperes beruházásának felszámolása során tartózkodjon az indokolatlan és megkülönböztető intézkedésektől. A választottbíróság döntésének érvelése szerint mindezen magatartásával a magyar bíróság megtagadta az igazságszolgáltatást, eljárásával egyértelműen jogsértést valósított meg, a befektetőkkel szemben nem alkalmazott igazságos és méltányos elbánást; továbbá a jogsértést rendszerszintűnek lehet tekinteni, mert a hiánypótló végzéssel szemben nem volt helye jogorvoslatnak.

A választottbíróság kiemelten vizsgálta az egyezségi tárgyalás megtartásának feltételeit, megállapította, hogy a Cstv. 41. § (5) bekezdésének megfelelően három okirat benyújtása szükséges az egyezségi tárgyalás megtartására irányuló kérelemhez: a fizetőképesség helyreállítására alkalmas program, az egyezségi javaslat és a hitelezők listája. Megállapította, hogy az adós kérelme ennek a követelménynek megfelelt, ennek ellenére hívta fel a bíróság hiánypótlásra.

A fenti jogeset-elemzés a témánk szempontjából az alábbi lényeges megállapításokat tette:

Bármekkora is az egyezség létrejöttének esélye, ezt az esélyt a bíróság a törvényi minimum feltételek megléte esetén nem vonhatja el, **nem tagadhatja meg** az egyezségi tárgyalás összehívást a jogszabály előírásával ellentétes **többletfeltételek** támasztásával. A bíróságnak nincsen ahhoz joga, hogy a kérelem alapján az egyezség létrejöttének **realitását** bármilyen alapon előzetesen vizsgálja, értékelje. Az indokolatlan, eredményre nem vezető egyezségi tárgyalások elkerülését szem előtt tartó **célszerűségi elv** a bíróságot a kérelem elbírálása során nem vezérelheti, és csak akkor állapítható meg ténylegesen, hogy az egyezség létrejötté kizárt, ha az egyezségi tárgyalás egyezségkötés nélkül zárult le. A bíróságnak kötelessége, hogy tartózkodjon minden olyan

cselekménytől, felhívástól, ami az egyezség lehetőségétől megfosztja az adóst. A választottbírói ítélet szerint az egyezségi tárgyalás tartása iránti kérelem esetén is **indokolt lehet a hiánypótlásra** való felhívás, azonban csak szűk keretek között (például a jogi képviselő meghatalmazására vonatkozóan). Az egyezség létrejöttéhez és jóváhagyásához szükséges egyéb feltételek fennállását elegendő a tárgyalás kitűzése után, a tárgyalás befejezéséig bezárólag igazolni és a bíróságnak elégséges ekkor vizsgálnia azokat. (A vitatott hitelezői igény elbírálása ellen benyújtott kifogás vonatkozásában folyamatban lévő eljárás sem képezheti akadályát a tárgyalás kitűzésének, ugyanis egy esetleges ilyen eljárás folyamatban léte az egyezség jóváhagyhatósága körében merülhet fel.²).

Egyetértés volt abban, hogy az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelem minimális követelményeként csatolni kell: a legfőbb szerv egyezség feltételeire vonatkozó határozatát, az egyezség során képviselőként eljáró személynek a fent megjelölt alakiságok betartásával adott meghatalmazást, a fizetőképesség helyreállítására alkalmas programot, egyezségi javaslatot és a hitelezői névsort. A bíróság az adóst ebben a körben köteles hiánypótlásra felhívni, és a hiánypótlás elmulasztása esetén a kérelmet elutasítja.

A bíróság a minimális követelményként csatolt okiratokon túlmenően is hiánypótlásra hívhatja fel – de a tárgyalás kitűzésével egyidejűleg - az adóst, felhívhatja, hogy igazolja a felszámolási költségek kiegyenlítését, fedezetét, a Cstv. 57. § (1) bekezdés c.) pontja szerinti követelések fedezetét, valamint a hitelezők egyezségi javaslat szerinti kielégítési arányának megfelelő fedezetet.

1. 2. Az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelmet elutasító végzés elleni fellebbezés

Az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelmet elutasító végzéshez sem egyszerű kötőerő (Pp. 227.§ (1) és (2) bekezdés), sem anyagi jogerő (Pp.229.§) nem fűződik, az adós – a felszámolási zárómérleg benyújtásáig – bármikor újra kérheti egyezségi tárgyalás kitűzését (Pécsi Ítéltábla Fpkf. IV.45.300/2016/3. szám).

Amennyiben az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelmet a hiánypótlás elmulasztása miatt a bíróság elutasítja, a gyakorlat a határozat ellen a fellebbezés jogát - bár e végzés a Pp.233.§ (2) bekezdés szerinti eljárás folyamán hozott végzés - biztosítja. (Debreceni Ítéltábla Fpkf.IV.30.130/2016/2.I. számú határozata: az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelmet az érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzés önálló fellebbezéssel támadható. Az alapul szolgáló tényállás szerint ebben az ügyben az **adós** terjesztett elő fellebbezést, és elmondható ez valamennyi a Kúria adatbázisában fellelhető határozat esetében is.)

Kérdés azonban, hogy a **hitelező** támadhatja-e fellebbezéssel az ilyen tartalmú határozatot. A Pp. 233. § (1) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság határozata ellen – amennyiben a törvény ki nem zárja – fellebbezésnek van helye. Fellebbezéssel élhet a fél, a beavatkozó, végül az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz, a rendelkezés reá vonatkozó része ellen. A Cstv. 41.§ (5) bekezdése értelmében a bíróság az adós kérelmére a kérelem beérkezését követően 60 napon belül tart egyezségi tárgyalást, melyre az adóst, a felszámolót, és az egyezség megkötésére jogosult hitelezőket idézi a fizetőképesség helyreállítására alkalmas program és az egyezségi javaslat, valamint a hitelezők felsorolásának kézbesítésével. A Cstv. idézett rendelkezéseiből az következik, hogy egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelmet az adós terjeszthet elő, e körben rendelkezési jog csak az adóst illeti meg, és az adóst illetheti meg félként a tárgyalás kitűzése körében tett bírói

² A jogeset-elemzés ezen megállapításával az előterjesztés 2. pontja foglalkozik részletesen

intézkedésekkel kapcsolatban jogorvoslati jog is. A hitelező – bár a Cstv. 6.§ (4) bekezdése értelmében a felszámolási eljárásban félnek kell tekinteni – a felszámolási eljárásnak a bíróság előtt folyó e szakaszában – egyezségi tárgyalás kitűzése szerinti kérelem elbírálása körében – nem minősül félnek, a tárgyalás kitűzése tárgyában hozott határozat reá rendelkezést nem tartalmaz, ezért azt fellebbezéssel nem támadhatja (Pécsi Ítéltábla Fpkf.IV.45.300/2016/3. szám).

1.3. Az elutasítás jogszabályi alapja

A Debreceni Ítéltábla Fpkf.IV.30.130/2016/2. határozatában kifejtettek szerint az elutasítás jogszabályi alapja a Pp. 95. § (2) bekezdése, az egyezségi tárgyalás kitűzése iránti kérelem nem tekinthető a felszámolási eljáráson belüli, önálló eljárást megindító beadványnak, ezért annak érdemi vizsgálat nélküli elutasítása esetén a Pp. 130. §-a (1) bekezdésének j) pontja nem alkalmazható, helyette a Pp. 95. §-ának (2) bekezdését kell megjelölni.

1.4. Felfüggesztés

A gyakorlatban találkozhatunk olyan döntéssel is, amely szerint, ha az egyezség megkötésének akadálya van, – és ebben a körben tipikusan a vitatott hitelezői igény elbírálására irányuló eljárás kerül szóba – az eljárás felfüggesztésének van helye. Ezzel ellentétes a Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.652/2006/2. számú határozata, mely szerint a tárgyalás kitűzése iránti kérelem elbírálása nem függeszthető fel, mivel egyrészt a csódtörvény pontosan megjelöli az egyezségi tárgyalás tartásának a feltételeit, másrészt a tárgyalás (eljárás) felfüggesztésének is csak a törvényben megjelölt feltételek fennállása esetén van helye.

Egyetértés volt abban, hogy a Cstv.-t a 2012. évi CXCVII. törvény 2012. március hó 1. napjától módosította, a 6. § (3) bekezdés bd) pontja alapján az eljárás felfüggesztésének a fizetéképtelenséget megállapító végzés meghozataláig, továbbá a 6/A. § (2) bekezdése, valamint a 38/A. § szerinti esetben van helye, ezért a 2012. március hó 1. napja után indult ügyekben a felfüggesztés fel sem merülhet, míg az azt megelőzően indult ügyekben a Fővárosi Ítéltábla fent hivatkozott határozata követendő.

2. Megköthető –e az egyezség, ha vitatott hitelezői igény, kifogás elbírálása van folyamatban?

2. 1. Vitatott hitelezői igény

A vitatott hitelezői igény tekintetében bizonytalanság tapasztalható a joggyakorlatban. Az 1. pontban kifejtettek szerint az egyezségi tárgyalás kitűzésének nem akadálya az, hogy a vitatott hitelezői igény elbírálása iránt eljárás van folyamatban.

A kérdés úgy fogalmazható meg, hogy vitatott követeléssel rendelkező hitelezőnek minősül-e az a hitelező, akinek az igénye elbírálása tárgyában a felszámolást lefolytató bíróság előtt eljárás van folyamatban, és befejezhető-e az egyezségi tárgyalás, a bíróság jóváhagyhatja-e az egyezséget ilyen esetben.

A Cstv. 44. § (3) bekezdése szerint az egyezségkötés időpontjában vitatott követeléssel rendelkező hitelezőnek járó, a saját csoportja szerinti kielégítésnek megfelelő összeget elkülönítve kell kezelni. Ez a hitelező az egyezségkötésben nem vehet részt, követelését az egyezség létrejötténél figyelembe vehető követelések (1) bekezdés szerinti számításánál nem kell figyelembe venni, de a követelése fennállásának jogerős bírósági megállapítása esetében a kényszeregyezés rá is kihat. A (4) bekezdés értelmében a vitatott követeléssel rendelkező hitelező részére a (3) bekezdés szerint jutó

vagyonhányadot a jogvita jogerős befejezését követően kell kiadni, feltéve, hogy a követelés fennállását jogerős bírósági határozat megállapította. A vagyonhányad kezelésével kapcsolatos esetleges költségeket a vagyonhányadból kell fedezni. A vagyon kiadásakor a hitelező részére elszámolást kell átadni a vagyonnal kapcsolatos bevételekről és kiadásokról. Ha az egyezség megkötése után kiderül, hogy a hitelező követelése alaptalan volt, úgy a külön kezelt vagyonhányadot a csoporton belüli többi hitelező között kell felosztani követelésük arányában, teljes kielégítésük erejéig. E felosztásért a gazdálkodó szervezet a felelős.

Az idézett rendelkezéseket az 1997. évi XXVII. törvény iktatta be, a módosításhoz fűzött miniszteri indoklás szerint a törvény részletesen szabályozza azoknak a hitelezőknek a helyzetét, akik az egyezségkötés időpontjában vitatott követeléssel rendelkeznek. Kimondja, hogy a vitatott követeléssel rendelkező hitelezőnek járó, a saját csoportja szerinti kielégítésnek megfelelő összeget elkülönítve kell kezelni és azt csak a jogvita jogerős befejezését követően kell kiadni, feltéve természetesen, hogy a követelés fennállását jogerős bírósági határozat megállapította. Ha a bíróság döntése értelmében a hitelező követelése alaptalan volt, úgy ezt a vagyonhányadot a csoporton belüli hitelezők között kell felosztani követeléseik arányában.

A Csődtörvény a fentiek szerint nem tesz különbséget a vitatott hitelezői igény tekintetében, hogy a követelés perben vagy a felszámoló bíróság előtti nemperes eljárásban vitatott-e, és a miniszteri indoklás sem utal ilyen megkülönböztetésre.

A bírói gyakorlat e kérdésben az alábbiak szerint alakult:

2.1.1. Vitatott követeléssel rendelkező hitelező fogalmába csak az a hitelező tartozik, akinek a követelése megállapítása érdekében a felszámolási eljáráson kívül folyik az eljárás

A vitatott követelésnek két lehetséges esete van (**Cstv. Nagykommentár**, a Cstv. 46. § (5) és (6) bekezdéséhez). Vitatott a követelés akkor, ha az adós ellen már a felszámolás kezdő időpontját megelőzően peres vagy nemperes eljárás indult a bíróságon. Vitatott a követelés akkor is, ha bejelentett igény alapját képező jogot nem ismeri el a felszámoló, vagy az annak alapján keletkezett követelés összegét (jogalap – összecszerűség), és a Cstv. 46. § (6) bekezdése szerint elbírálás végett a bírósághoz a vitatott hitelezői igényt beterjeszti. Ha a vitatott hitelezői igény elbírálása a Cstv. 46. § (5) és (6) bekezdése alapján indult – a felszámolási eljárás részét képező – eljárás, az nem folytatható a felszámolási eljárás jogerős befejezése után. A vitatott hitelezői igény felszámolási eljárásban történő elbírálása ugyanis feltételezi a felszámolási eljárás folyamatban létét. A felszámolási eljárás jogerős befejezése után már nincs helye a vitatott hitelezői igény további bírósági vizsgálatának, mert megszűnik az igényt vitató felszámoló státusza, másrészt a felszámolási eljárást lefolytató bíróság hatásköre a hitelezői igény felszámolási eljárás, mint nemperes eljárás keretében történő elbírálására. (Kúria Gfv.X.30.283/2010/7. számú döntés). A vitatott hitelezői igény a felszámolástól nem független, így ha a jogerős döntéshozatal előtt a felszámolás egyezséggel befejeződik, a vitatott hitelezői igény az alapügy megszűnésére tekintettel nem bírálható el (Cstv. Nagykommentár).

Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.30.283/2010/7. számú döntése:

„I. A Cstv. 44. § (3) bekezdése szerinti vitatott követeléssel rendelkező hitelező fogalomba csak az a hitelező tartozik, akinek a követelése megállapítása érdekében a felszámolási eljáráson kívül folyik az eljárás.

II. A felszámolási eljárásban vitatottá vált hitelezői igény elbírálása feltételezi a felszámolási eljárás folyamatban létét.”

A döntés indokolása:

„A Cstv. 44. §-a szerint az egyezségkötés időpontjában vitatott követeléssel rendelkező hitelezőnek járó, a saját csoportja szerinti kielégítésnek megfelelő összeget elkülönítve kell kezelni. Ez a hitelező az egyezségkötésben nem vehet részt, követelését az egyezség létrejötténél figyelembe vehető követelések számításánál nem kell figyelembe venni, de a követelése fennállásának jogerős bírósági megállapítása esetében a kényszeregyezés rá is kihat.

A Cstv. e szabálya csak a hitelezői követelések jogalapjával és összecszerúságával kapcsolatos jogviták tekintetében tartalmaz rendelkezést, tehát a felszámolási eljárásban vitatottá vált követelések e rendelkezés alapján nem akadályoznák a felszámolási kényszeregyezés létrejöttét.

A vitatott hitelezői igény felszámolási eljárásban történő elbírálása azonban feltételezi a felszámolási eljárás folyamatban létét. A felszámolási eljárás jogerős befejezése után már nincs helye a vitatott hitelezői igény további bírósági vizsgálatának, mert megszűnik egyrészt az igényt vitató felszámoló státusza, másrészt a felszámolási eljárást lefolytató bíróság hatásköre a hitelezői igény felszámolási eljárás mint nemperes eljárás – keretében történő elbírálására.

Ebből következően a Cstv. 44. § (3) bekezdése szerinti vitatott követeléssel rendelkező hitelező fogalmába csak az a hitelező tartozik, akinek a követelése megállapítása érdekében a felszámolási eljáráson kívül folyik az eljárás, s ez a folyamatban levő peres eljárás nem akadályozza az egyezség megkötését. A felszámolási eljárás egyezséggel történő befejezése nem befolyásolja annak a bíróságnak a hatáskörét, eljárási jogosultságát, amely előtt a peres eljárás folyamatban van, az adós ugyanis fennmarad, csak képvisellete változik.

Az adós és a hitelezői között létrejött egyezség jóváhagyása és a felszámolási eljárás jogerős befejezése azonban a felszámolási eljárásban vitatottá vált igények elbírálására irányuló eljárásokra olyan következménnyel jár, hogy azok folytatására nincs lehetőség.

Miután időközben szűnt meg a felszámolási eljárás részét képező vitatott hitelezői igény elbírálása tárgyában hozott jogerős határozat ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásának jogi lehetősége, mert **a hitelező hagyta jogerőre emelkedni a felszámolási egyezséget jóváhagyó és az eljárást befejező végzést**, a Legfelsőbb Bíróság a Cstv. 6. § (2) bekezdése folytán megfelelően alkalmazott Pp.275.§ (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárást megszüntette. A Legfelsőbb Bíróság a jogerős másodfokú végzést nem helyezte hatályon kívül, mivel annak alapján született meg a felszámolási kényszeregyezés.”

A **Kúria Gfv.VII.30.333/2015/7. és Gfv.VII.30.249/2015/6.** számú határozatai kiemelik, hogy a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII.1.) IM rendelet (BÜSZ) 62. § b) pontja szerint mind a vitatott igény elbírálása, mind pedig a kifogás elbírálása tárgyában külön számon folyik az eljárás, ezeknek az eljárásoknak a lefolytatására azonban csak akkor kerülhet sor, ha az alapul szolgáló felszámolási eljárás még folyamatban van. A felszámolási eljárás jogerős befejezése megszünteti a másik két eljárás folytatásának lehetőségét is, mert megszűnik az az ok, amely miatt a vitatott igény elbírálására szükség lenne (nyilvántartásba vétel), illetve nincs már, akivel szemben a kifogásban foglaltakat érvényesíteni lehetne, hiszen megszűnik az adós felszámolójának ez a tisztsége, illetve az az eljárás is, amelyben a kifogásolt magatartást orvosolni lehetne.

Az **ÍH 2004.114.** szám alatt közzétett eseti döntés kifejtette, hogy a bíróság nem fejezi be a felszámolási eljárást egyezség esetén mindaddig, amíg a felszámolási eljárásban elbírálendő vitatott hitelezői igény tárgyában eljárás van folyamatban. A Kommentár szerint a vitatott igénnyel kapcsolatos törvényi rendelkezéshez fűzött miniszteri indokolás is azt támasztja alá, hogy a jogalkotó azt kívánta csak megakadályozni, hogy a felszámolás keretein kívül folyamatban lévő eljárások (ügynevezett passzív perek) hátráltassák az egyezség létrejöttét. A törvényi rendelkezés feltételezi a vitatott igény bírósági elbírálását, ami egyezséggel történő befejezés esetén csak az igényre folyó külön perrel biztosított.

A **Fővárosi Ítéltábla 15. Fpkf. 47.707/2004/10.** számú határozatában kiemelte, hogy a Cstv. 44. § (3) és (4) bekezdése fenti értelmezése mellett szól az a körülmény is, hogy a felszámolás kezdő időpontját megelőzően folyamatban lévő, és a felszámolási eljárás egyezséggel történő megszüntetését követően befejeződő perekben hozott, a korábbi adóssal szemben marasztaló határozat végrehajtása egyedi végrehajtási eljárásban történhet, míg a Cstv. 46. § (6) bekezdése alapján indult vitatott hitelezői igényt elbíráló jogerős határozat alapján egyedi végrehajtás nem indítható, e határozatnak csupán a felszámolási eljárás folyamatban léte alatt van hatálya. A fellelhető további döntések alapján az elsőfokú bíróság a felszámolási eljárás jogerős befejezését követően hatáskör hiányában jár el, és bírálja el a vitatott hitelezői igényt. A feleknek arra van lehetőségük a felszámolás befejezését követően, hogy a követelésüket perben az általános hatáskör és illetékességi szabályok szerint érvényesítsék.

További határozatok, amelyek szerint a felszámolási eljárásban vitatott hitelezői igény elbírálása akadálya az egyezségnek: Kúria Gfv. XI. 30.295/2007/8., Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf. 44.666/2006/6., 12.Fpkf. 43.367/2004/2., 12.Fpkf.43.991/2007/2., 11.Fpkf. 43.284/2010/2., Fpkf. 15. 43.707/2004. számú határozatai. A Fővárosi Ítéltábla Fpkf. 12. 44.242/2006/3 számú határozata alapján a felszámolási eljárásban vitatott igények, illetve kifogások elbírálása nem előkérdése az egyezségi tárgyalás **kitűzésének**, azonban az egyezség megkötésének nincs helye, az egyezségi tárgyalást az ilyen igények, illetve kifogások tárgyában folyamatban lévő eljárások jogerős befejezéséig fel kell függeszteni. Az ÍH 2007. 138. szám alatt közzétett határozat szerint az egyezségi tárgyalást fel kell függeszteni a vitatott hitelezői igények, kifogások jogerős elbírálásáig. (Ezek a döntések ellentétesek a Fővárosi Ítéltábla fentebb idézett, 12.Fpkf.43.652/2006/2. számú határozatával.)

2.1.2. Vitatott követeléssel rendelkező hitelezőknek a felszámolási eljáráson kívül, valamint a felszámolási eljárásban igényt érvényesítő hitelezőket egyaránt érteni kell

A fentiekkel ellentétes, lényegesen kisebb számban fellelhető határozatok nem feltétlenül emelik ki, hogy a felszámolási eljárás során vitatott követelés az egyezségnek nem akadálya, de ilyen eljárás mellett az egyezség jóváhagyásáról döntöttek, vagy a jóváhagyásnak nem a folyamatban levő eljárás volt az akadálya.

A Pécsi Ítéltábla konkrét ügyben az egyezséget jóváhagyó végzést támadó hitelező fellebbezése alapján eljárva arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vitatott hitelezői igény elbírálásának folyamatban léte nem akadálya az egyezség jóváhagyásának, a vitatott hitelező a neki járó összeg elkülönítésére tarthat igényt.

A Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.40.708/2003/2. számú határozatának alapjául szolgáló tényállás szerint a hitelezői igény a felszámolási eljárásban volt vitatott, és a bíróság megállapította, hogy a vitatott hitelezői igény nem akadálya az egyezségkötésnek. A Legfelsőbb Bíróság Gfv. XI. 30.295/2007/8. számú határozata szerint a felszámolási eljárás egyezséggel a felszámolási

eljárásban vitatott hitelezői igények elbírálása előtt is befejezhető, vitatott követeléssel rendelkező hitelezőknek pedig a felszámolási eljárás megindítása előtt igényt érvényesítő, valamint a felszámolási eljárásban igényt érvényesítő hitelezőket egyaránt érteni kell.

A Kúria Gfv.VII.30.766/2016/9. számú, BH2017. 96. szám alatt közzétett határozata esetében is az egyezség úgy került jóváhagyásra, hogy az egyezség kifejezetten utalt az Fpkh. szám alatt még folyamatban lévő eljárásra, és az adós a jogerős elbírálástól függően vállalt fizetési kötelezettséget. A döntés az alábbiakat tartalmazza:

BH2017. 96.

Az adósnak felszámolási kényszeregyezség esetén a vitatott hitelezői igénnyel rendelkező hitelező részére arra az időpontra kell elkülönítenie és olyan összeget, amely időpontban és összegben (arányban) a saját hitelezői csoportjába tartozó többi - nem vitatott követeléssel rendelkező - hitelezőnek teljesítenie kell [1991. évi XLIX. tv. 8. § (1) bek., 41. § (2) bek., 42. §, 44. § (3), (4) bek.].

Indokolás: Az egyezségben adós kötelezettséget vállal arra, hogy a vitatott hitelezői igény jogosultjai a H. Kft. részére a 2.FpkH.8/2016., a Z. Kft. részére a 2.FpkH.7/2016. számon folyamatban lévő eljárást befejező jogerős bírósági határozatban foglalt fizetési kötelezettségét teljesíti, az adós vállalja, hogy amíg a vitatott hitelezői igény elbírálása tárgyában jogerős bírósági határozat meghozatalára nem kerül sor, addig a vitatott hitelezőknek járó, saját csoportja szerinti kielégítésének megfelelő összeget elkülönítetten kezeli a Cstv. 44. § (3) és (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően.

[6] Az adós és a hitelezők közötti egyezséget a tárgyaláson a bíróság jóváhagyta. A végzés indokolásában megállapította, hogy ugyan a vitatott követeléssel rendelkező hitelezők az egyezségkötésben nem vettek részt, de az adós vállalta, hogy saját csoportjuk szerinti kielégítésüknek megfelelő összeget elkülönítve kezeli, és a vitatott hitelezői igényt elbíráló jogerős bírósági határozatban foglaltaknak megfelelő kifizetést teljesíti. A követelés fennállásának jogerős bírósági megállapítása esetén a kényszeregyezség a vitatott hitelezői igények jogosultjaira is kihat.

[7] A vitatott hitelezői igénnyel rendelkező hitelezők fellebbezéssel éltek.

[8] A Z. Kft. fellebbezését a másodfokú bíróság végzésében hivatalból elutasította arra hivatkozással, hogy időközben a vitatott hitelezői igény jogerősen elutasításra került, ezért a Z. Kft. már nem minősül az eljárásban félnek.

[9] A H. Kft. fellebbezése alapján eljárva a másodfokú bíróság az adós határidő-hosszabbítás iránti kérelmét elutasította és az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatva az adós és a hitelezők között az elsőfokú bíróság által 2016. május 13. napján tartott egyezségi tárgyaláson megkötött egyezség jóváhagyását megtagadta.

[10] A végzés indokolásában a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a fellebbezést - figyelemmel a fellebbező fél igényének vitatott jellegére - csak abból a szempontból vizsgálhatta, hogy a vitatott hitelezői igények kielégítésére megfelelő biztosíték áll-e rendelkezésre.

[11] Utalva a Cstv. 44. § (3) bekezdésében foglaltakra kifejtette, hogy a törvény elkülönítési kötelezettséget ír elő a vitatott hitelezői igények kielégítésére. Ezt az elkülönítést az adósnak az egyezségkötés időpontjában kell teljesítenie, ezért a bíróságnak ezt kellett vizsgálnia. Az egyezségből megállapíthatóan az adós vállalta a vitatott hitelezői igény kielégítésének megfelelő összeg elkülönített kezelését. Az ítéletábra felhívta az adóst, hogy igazolja a fellebbező fél vitatott hitelezői igényként nyilvántartásba vett követelésének megfelelő összeg elkülönített kezelését. Az adós ezt határidőben nem tudta teljesíteni, kérte a határidő meghosszabbítását. A másodfokú bíróság álláspontja szerint ez a határidő-hosszabbítás nem volt engedélyezhető, mert az elkülönítés tényét már az egyezségkötés időpontjában igazolni kellett volna.

[23] A Kúria a jogerős végzést a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Cstv. 6. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 275. § (2) bekezdése szerint.

[24] A Kúria elsőként a felek által állított eljárási szabálysértéseket vizsgálta. Ennek során megállapította, tévesen hivatkozott az adós arra, hogy az egyezséget jóváhagyó végzéssel szemben a vitatott igénnyel rendelkező hitelezőnek nincs fellebbezési joga. Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy **a vitatott igénnyel rendelkező hitelezőnek korlátozott tartalmú fellebbezési joga van, csak abban a körben vizsgálható a jóváhagyott egyezség, hogy az a vitatott hitelező igénye kielégítését milyen módon biztosítja.**

[25] A H. Kft. vitatott hitelezői igénnyel rendelkező hitelező ugyancsak **alaptalanul hivatkozott a felülvizsgálati ellenkérelemben arra, hogy az adós tulajdonosai képviselőjének - és így az adósnak - ne lenne felülvizsgálati kérelem benyújtására joga az egyezség jóváhagyását megtagadó végzéssel szemben.** A Cstv. 41. § (2) bekezdése szerint az egyezség előkészítése és annak megkötése esetén a gazdálkodó szervezetet megillető jogokat a 8. § (1) bekezdésében felsorolt szervek gyakorolják. Ebből következően az egyezség létrehozása körében a felszámolás alatt álló adóst a legfőbb - a tulajdonosokat tömörítő - szerv képviseli, neki van e körben eljárási jogosultsága. A Kúria utal arra, hogy az egyezséggel kapcsolatban a felszámoló eljárási jogosultsága pontosan e vonatkozásban hiányzik. A felszámoló jogait az egyezségi tárgyaláson a törvény korlátozza, kötelezettségeit a Cstv. 42. §-a tartalmazza. **A felszámoló az egyezséget jóváhagyó végzés tekintetében csak abban a részében rendelkezik eljárási jogosultsággal, amely a felszámolói díj megállapítását tartalmazza, illetve kötelezettséget állapít meg a felszámoló részére.** A Pp. 233. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében az egyezség jóváhagyása körében, az adós nevében a tulajdonosok rendelkeznek a felülvizsgálati kérelem benyújtásának jogával.

[28] Az ügyben megválaszolandó érdemi kérdés az, **hogyan kell értelmezni a Cstv. 44. § (3) bekezdésének azt a rendelkezését, mely szerint „az egyezségkötés időpontjában vitatott követeléssel rendelkező hitelezőnek járó, a saját csoportja szerinti kielégítésnek megfelelő összeget elkülönítve kell kezelni.”** A Kúria álláspontja szerint a választ elsősorban a Cstv. 44. § (4) bekezdése, valamint minden egyes ügyben az adott egyezség részletei alapján lehet megadni.

[29] A Cstv. 44. § (4) bekezdése a vitatott követeléssel rendelkező hitelezőnek jutó vagyonhányad őrzését, kezelését, annak a hitelező - esetleg a többi hitelező - részére történő felosztását az adós társaságra bízta, az ezzel összefüggő felelősséget tehát a jogszabály az adósra telepíti. Ebből következően az adós vagyonában kell ennek a hányadnak meglennie akkor, amikor a hitelező felszámoló által vitatott követelésének megalapozottságát a bíróság határozatában megállapítja.

[30] A Cstv. 44. § (3) bekezdése értelmében a vitatott követelés jogosultját ugyanúgy kell kezelni, mint a saját csoportja szerinti többi hitelezőt. A Kúria álláspontja szerint azonban ez azt is jelenti, hogy **abban az esetben, ha az adós a vitatott követeléssel rendelkező hitelező csoportjába tartozó többi - nem vitatott követeléssel rendelkező - hitelezőnek az egyezségi ajánlatban nem azonnali kifizetést vállal, hanem csak részletekben történő teljesítést, akkor nem várható el az sem, hogy a vitatott hitelezői igénnyel rendelkező hitelező részére elkülöníteni vállalt összeg elkülönítése már az egyezségkötés időpontjában megtörténjen. Az elkülönítve kezelés ilyen esetben azt jelenti, hogy az adósnak arra az időpontra kell elkülönítenie és olyan összeget a vitatott hitelezői igénnyel rendelkező hitelező részére, amely időpontban és összegben (arányban) a saját hitelezői csoportjába tartozó többi - nem vitatott követeléssel rendelkező - hitelezőnek teljesítenie kell.**

[31] **A bíróság az egyezség jóváhagyása körében ilyenkor csak azt vizsgálhatja - ahogyan azt helyesen az elsőfokú bíróság meg is tette -, hogy az adós vagyona a rendelkezésre álló adatokból következően biztosítja-e a vitatott hitelezői igény kielégítését is.**

[32] A kifejtett indokokra tekintettel a Kúria a téves jogértelmezésen alapuló, ebből következően jogszabálysértő jogerős végzést hatályon kívül helyezte a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján és az elsőfokú bíróság jogszabályoknak megfelelő végzését helybenhagyta. (Kúria Gfv. VII. 30.766/2016.)

Látható az idézett döntésből, hogy sem az első, sem a másodfokú bíróság nem látta akadályát az egyezség jóváhagyásának abból az okból, hogy a vitatott hitelezői igény elbírálása iránt nemperes eljárás volt folyamatban, és nem ejtett erről szót a Kúria sem.

Egyetértés volt abban, hogy a vitatott követeléssel rendelkező hitelezőknek a perben, valamint a vitatott hitelezői igény elbírálása iránti nemperes eljárásban vitás igény jogosultját egyaránt érteni kell, ezért a Cstv. 46. § (6) bekezdése szerint vitatott hitelezői igény elbírálására irányuló eljárás az egyezség megkötésének, és az eljárás befejezésének nem akadály, a tartalékképzésnek pedig a nemperes eljárásban érintett vitatott hitelezői igényre is ki kell terjednie. Nem volt egyetértés abban, hogy a felszámolási eljárás befejezése után folytatható-e a nemperes eljárás, vagy a hitelezőnek pert kell-e indítania.

2.2 Kifogás

A kifogásolási eljárás a felszámolási eljárás részét képezi, a felszámolási eljárás jogerős befejezése után nem folytatható, ezért nem hagyható jóvá az egyezség, ha kifogás tárgyában eljárás van folyamatban. (ÍH 2004/4.)

A Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.652/2006/2 számú határozata szerint a felszámolási eljárásban előterjesztett kifogások jogerős elbírálását követően van a bíróság abban a helyzetben, hogy egyezségi tárgyalást tűzzön, és ennek eredményeként határozzon az egyezség jóváhagyásáról, illetve ennek megtagadásáról.

A Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf. 44.727/2008/4. számú határozata szerint ha a hitelező nem fogadja el a felszámoló besorolását, kifogással élhet, és az egyezség addig nem köthető meg, amíg jogerősen el nem bírált kifogás van.

A bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII.1.) IM rendelet (BÜSZ) 62. § b) pontja szerint, a kifogás elbírálása tárgyában külön számon folyik az eljárás, az eljárás lefolytatására csak akkor kerülhet sor, ha az alapul szolgáló felszámolási eljárás még folyamatban van. A felszámolási eljárás jogerős befejezése megszünteti a kifogásolási eljárás folytatásának lehetőségét, mert nincs már, akivel szemben a kifogásban foglaltakat érvényesíteni lehetne, hiszen megszűnik az adós felszámolójának ez a tisztsége, illetve az az eljárás is, amelyben a kifogásolt magatartást orvosolni lehetne. A Cstv. szerint ugyanakkor a kifogást első fokon 60, másodfokon pedig a legújabb törvénymódosítás értelmében 45 nap alatt el kell bírálni.

Egyetértés volt abban, hogy a bíróság sem az egyezségi tárgyalás kitűzését, sem az egyezség jóváhagyását nem tagadhatja meg azzal az indokkal, hogy még nem bírálta el a kifogást. Amennyiben a folyamatban lévő kifogás elbírálása kihat az egyezségre (pl. hitelezői igénybesorolás) úgy azt soron kívül el kell bírálni, az egyezségre ki nem ható felszámolói intézkedések, mulasztások (pl. tájékoztatás, iratbetekintés) miatt előterjesztett kifogás nem akadályozza meg az egyezségkötést, az egyezség jogerős jóváhagyását követően azonban a kifogást érdemi elbírálás nélkül el kell utasítani.

3. Hitelezők, adós, felszámoló jelenléte az egyezségi tárgyaláson

Az egyezségi tárgyalásra a Pp. szabályai irányadók (idézés, idézés szabályszerűsége, képviselő, meghatalmazás...). A felszámolás során megkötött egyezség úgynevezett bírói egyezség [45.§ (1) bekezdés], ami joghatásként egyrészt a felek viszonyában a rendezett követelés újabb bírósági eljárásban történő vitathatatlanságát (ítélt dolog), másrészt annak végrehajthatóságát biztosítja.

A Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf. 44.727/2008/4. számú határozata szerint az egyezséget lényegében ugyanúgy kell megkötni, mint a polgári perben. Az egyezségi tárgyalásra valamennyi hitelezőt szabályszerűen meg kell idézni. Ehhez az adós köteles szolgáltatni a pontos hitelezői listát. Ennek a listának olyannak kell lennie, amelyből a hitelezők száma, személye és követelése összege, annak besorolása kétséget kizáróan megállapítható. Amennyiben a hitelezők személyében változás következik be, a jogutód eljárásba lépésének feltétele a Pp. 61.§ szerinti eljárás lefolytatása. Az egyezségi tárgyalás csak akkor tartható meg, ha a meg nem jelent felek szabályszerű idézése megállapítható. A felek képviselőt a bíróság hivatalból köteles vizsgálni. Az adóst és hitelezőt ugyanaz a személy nem képviselheti, ez a Ptk. 221.§ (3) bekezdése értelmében összeférhetetlen. Ilyen esetben fel kell hívni a feleket, hogy megfelelő képviselőről gondoskodjanak, ennek hiányában az egyik fél képviselője sem fogadható el.

A Győri Ítéltábla 1/2012.(XI.23.) számú – A fizetéseképtelenségi eljárásokban köthető egyezség néhány kérdéséről szóló – kollégiumi véleménye szerint a felszámolási eljárásban megtartott egyezségi tárgyalásra félként idézett hitező távolmaradása esetén írásban is joghatályosan nyilatkozhat a törvényi követelmények szerint vele közölt és változatlan tartalmú egyezségi javaslat elfogadásáról, avagy elutasításáról. A kollégiumi vélemény indokolása utal arra, hogy a többséginek minősíthető bírói gyakorlat nem gördít akadályt az elé, hogy az eljárásban félként idézett hitező, írásban joghatályosan nyilatkozzon a törvényi követelmények szerint vele közölt javaslat azzal a tartalommal történő elfogadásáról, avagy elutasításáról. Megjegyzi, hogy ellenérvként ezzel szemben az a bírói gyakorlat hozható fel, amely a peres egyezség (Pp.148.§) jóváhagyására csak a felek személyes jelenlétében lát módot, azonban a sokszereplős felszámolási eljárásban ilyen követelményt támasztani indokolatlan. A fél rendelkezési joga írásban is maradéktalanul és aggálytalanul gyakorolható, ezt a megjelenéshez kötni nem szükséges, még akkor sem, ha tárgyaláson történő megjelenés nyilvánvalóan jótékonyan elősegíti az eljárás mielőbbi befejezését. Ha azonban az egyezségi javaslat az egyezségi tárgyaláson módosul, azt a jelen nem lévő és módosítással érintett hitelezővel közölni kell, ami újabb tárgyalást tesz szükségessé.

A Kollégiumi véleményt megelőzően a Legfelsőbb Bíróság Pf.III.21.366/1992.sz. határozatában úgy foglalt állást, hogy egyezség csak tárgyaláson elhangzott egyező akaratnyilvánítás alapján jöhet létre, nem hagyható jóvá olyan egyezség, amelyet a felek tárgyaláson kívül kötöttek, és azt okiratba foglalva benyújtották a bírósághoz jóváhagyásra. A Kollégiumi vélemény megalkotását követően született a Kúria Gfv. VII. 30.339/2015/4. számú, **BH2016. 151. szám alatt közzétett határozata, mely szerint a felszámolási eljárásban csak a bíróság által tartott egyezségi tárgyaláson köthető** egyezség. Lényeges eljárási szabálysértésnek minősül, ha az egyezségkötésre jogosultak egy részét a bíróság nem idézi meg szabályszerűen az egyezségi tárgyalásra. (Megjegyzésre érdemes, hogy az ügyben nem volt tényállási elem, hogy egyes hitelezők írásban tettek nyilatkozatot)

A Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.44.832/2015/2. számú határozata szerint a felszámolási eljárásban egyezség kizárólag a bíróság előtt köthető, a bíróságnak az egyezség tárgyában a tárgyaláson kell határoznia és a határozatát ki is kell hirdetnie. A határozat indokolásában a másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Cstv. a felszámolás során garanciális okokból kifejezetten a bíróság előtt, mégpedig tárgyaláson teszi lehetővé az egyezség megkötését és az annak jóváhagyása tárgyában hozott döntést egyértelműen kihirdetni is rendeli a Cstv. 44. § (1c) bekezdésében. Az egyezségi tárgyalás jegyzőkönyvének tartalmaznia kell az adós egyezségi ajánlatát és az egyes hitelezők arra adott nyilatkozatát. Rámutatott a határozatában továbbá arra is, hogy az adós a hitelezőivel nem külön-külön köt egyezséget, az egyezséget a bíróságnak is ekként kell jegyzőkönyvbe foglalnia, továbbá a tárgyalási jegyzőkönyvből valamennyi hitelező vonatkozásában megállapíthatónak kell lennie annak, hogy az egyezség ránézve milyen tartalommal jött létre, megállapíthatónak kell lennie

az elfogadás arányának, és a jegyzőkönyvnek végrehajtható formában kell tartalmaznia magát az egyezséget is. A bíróságnak az egyezséget tartalmazó jegyzőkönyve ugyanis az a végrehajtható okirat, amelynek alapján az esetleg nem teljesítő adós ellen további eljárások indíthatóak.

Mindehhez hozzá kell tenni, hogy a Cstv. szóhasználatára szerint (43. §) a hitelezők és a gazdálkodó szervezet az „egyezségi tárgyalás során” állapotodnak meg mindabban, ami az adós fizetőképessége helyreállítása, a hitelezők kielégítése érdekében szükséges.

Nem alakult ki egységes álláspont abban a kérdésben, hogy van-e jogszabályi akadálya annak, hogy a hitelező írásban járuljon hozzá az egyezséghez, a törvényszékek gyakorlata eltérő, a Pécsi Törvényszék gyakorlata szerint az egyezséget csak a tárgyaláson lehet megkötni, a többi törvényszék lehetségesnek tartja az egyezségkötést a hitelező írásbeli nyilatkozata alapján.

A Pécsi Ítéltábla álláspontja szerint nem minősül hatályon kívül helyezésre okot adó eljárási szabálysértésnek, ha a bíróság az egyezséget úgy foglalja jegyzőkönyvbe, hogy nincs jelen valamennyi hitelező, de a tárgyalást megelőzően megküldött egyezségi javaslatra a bíróság felé megtett egyértelmű, feltétel nélküli nyilatkozatával kijelentette, hogy az egyezségi ajánlatot elfogadja, az egyezséget az ismert tartalommal meg kívánja kötni.

4. Az egyezség tartalma, bíróság feladata

A felszámolási egyezség kényszeregyezség, feltétele, hogy az egyezség megkötésére jogosult hitelezők legalább fele minden csoportban hozzájáruljon, feltéve, hogy követelésük az egyezség megkötésére jogosultak követelésének kétharmad részét kiteszi.

4.1. Az egyezség jogszabályoknak megfelelése

Az egyezség **jóváhagyásához** három követelményt ír elő a jogszabály:

a) megszűnik az adós fizetési képtelensége,

(Cstv. Nagykommentár: „ez a kérdés azért érdekes, mert ha hitelező kezdeményezte (likviditási alapú fizetési képtelenség), akkor mit kell vizsgálni, hogy a hitelező megkapta-e a követelését? Van, hogy be sem jelentkezik a kezdeményező hitelezők. Vagy a vagyont kell a követelésekkel összevetni? Véleményem szerint ez csak annak deklarációja, hogy az adós a bejelentkezett hitelezőkkel megállapodott;”)

b) a felszámolási költségek kiegyenlítése megtörtént-, vagy annak fedezete rendelkezésre áll, (Lsd.4.4.pont)

c) az egyezség anyagi jogszabályoknak megfelel.

Az utóbbi feltétel vizsgálatánál elsősorban arra kell figyelemmel lennie a bíróságnak, hogy az egyezség a csődtörvény vonatkozó szabályainak megfelel-e, a Cstv. 44. § (1) bekezdésében írt arányú hitelezők hozzájárultak-e az egyezséghez, megtörtént-e az egyezségkötés időpontjában vitatott követeléssel rendelkező hitelezőknek járó, őket a saját csoportjuk szerint megillető kielégítésnek megfelelő összeg elkülönítése. Vizsgálandó továbbá az egyezségkötés egyéb jogszabályokba ütközése is [Ptk. 6:96. §, illetve Ptk.6:120. §], és nyilvánvaló, hogy nem hagyható jóvá az olyan egyezség sem, amely az azonos csoporton belüli hitelezők számára más feltételeket szab. A Kúria által szervezett, 2012. február 29-én tartott országos értekezlet Emlékeztetőjében

(www.kuria-birosag.hu) rögzített többségi véleményt szerint „Az egyezség jogszabályoknak megfelelő vizsgálata azt jelenti, hogy a bíróságnak a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. pontjának analóg alkalmazásával a nyilvánvaló jogszabálysértést kell figyelembe vennie, azaz azt, amely az egyezségből, illetve a becsatolt iratok tartalmából nyilvánvalóan szembetűnik (például olyan rendelkezéseket tartalmaz az egyezség, amelyek – nem gazdaságilag, hanem egyébként – végrehajthatatlanok; vagy szabálytalan volt az eljárás), valamint érdemben vizsgálnia kell az egyezségben foglaltakkal egyet nem értő hitelező által megjelölt jogszabálysértés fennállását.”

Több határozat rámutat arra, hogy az egyezség gazdasági tartalmát, a reorganizáció megvalósíthatóságát a bíróság nem vizsgálhatja, ezek a felek önrendelkezése körébe tartozó kérdések. [pl. Debreceni Ítélőtábla Fpkf.III.30.617/2006/2.]. Nem hagyható jóvá méltányosságból az egyébként jogszabályba ütköző egyezség arra figyelemmel, hogy munkahelyek megőrzését biztosítja, a munkavállalók és adós érdekeit szolgálja. [A Pécsi Ítélőtábla Cspkf.IV.30.130/2013/2. számú határozata megfelelően irányadó lehet felszámolási eljárásokban is].

Nem feladata a felszámolási bíróságnak a megállapodás teljesíthetőségének vizsgálata. A hitelezők és az adós rendelkezési joga, szerződési szabadsága teljes, a hitelező kizárólagos joga eldönteni azt, hogy az adós aktuális vagyoni, személyi, szerződési, piaci stb. helyzete a vállalt kötelezettségek teljesítésére, a fizetőképesség helyreállítására alkalmas program tükrében elfogadható esélyt nyújt-e. [Győri Ítélőtábla 1/2012.(XI.23.) kollégiumi véleménye VI. pont].

4.2. Jóhiszemű joggyakorlás

A Cstv. 44. § (1b) bekezdése értelmében az egyezség megkötésénél a **jóhiszemű joggyakorlás** követelményét kell szem előtt tartani, az egyezség nem tartalmazhat a hitelezők összességére vagy egyes hitelezői csoportokra vonatkozóan nyilvánvalóan előnytelen vagy méltánytalan rendelkezéseket. A törvény példálózó jellegű felsorolása szerint ilyennek kell tekinteni különösen, ha az adós felosztható vagyonához mérten a hitelezők összessége követeléseinek kielégítési aránya kirívóan alacsony mértékű, vagy ha valamely hitelezői csoport követelése más hitelezői csoportnál lényegesen alacsonyabb arányban, vagy hosszabb idő elteltével, méltánytalanul hátrányos feltételekkel kerül kielégítésre.

Mivel a Cstv. 44. (1b) bekezdés jelenlegi szövege **teljesen egyező a 20. § (1a) bekezdéssel**, a jóhiszeműség körében a **csődegyezség** tekintetében született határozatok megfelelően irányadóak lehetnek a felszámolási egyezségnél is. A felszámolási eljárásban is a jóhiszemű joggyakorlás követelménye betartását az egyezség tartalma vonatkozásában kell vizsgálni, és a jóhiszemű joggyakorlás követelményébe ütközik az is, ha a kirívóan előnytelen vagy méltánytalan rendelkezés akár egy hitelező tekintetében megállapítható [BH2016. 65.]. Ugyancsak a csődegyezség körében megfogalmazottakból következik az is, hogy a Cstv. 44. § (1b) bekezdés 2. fordulata már nem a jóhiszemű joggyakorlás követelményének tartalmát bontja ki, hanem a joggal való visszaélés tilalmából levezethető követelményt fogalmaz meg az egyezség tartalma tekintetében: a nyilvánvalóan és kirívóan előnytelen vagy méltánytalan rendelkezéseket tilalmazza, ha ezek a hitelezők összességére vagy egyes hitelezői csoportokra vonatkozóan állapíthatók meg. A Ptk. 1:5. §-a a joggal való visszaélés általános tilalmát fogalmazza meg. A joggal való visszaélés alapelvénél a jogok gyakorlása során a jog rendeltetését – az igazságosságot, méltányosságot – kell figyelembe venni, az alapelv magatartási alapkövetelmény, etikai mérce. A Ptk. az alanyi jogok szabad gyakorlásának elvéből indul ki. A szabad joggyakorlásnak is vannak határai. A Ptk. elvi korlátként – az 1959-es Ptk.-hoz hasonlóan – az egész törvénykönyvön végigható közös elvként fogalmazza meg a joggal való visszaélés tilalmára vonatkozó tételt. Joggal való visszaélésnek minősül az alanyi jog olyan gyakorlása, amely kifejezetten ellentétben áll az adott alanyi jog rendeltetésével. Joggal

való visszaélés esetén az elvi kiindulása alapján jogos magatartás – az alanyi jog adott konkrét módon történő gyakorlása miatt – jogellenes magatartássá válik. (Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez Szerkesztette: Gárdos Péter / Vékás Lajos)³.

Nem jelenti a jóhiszemű joggyakorlás követelményének megsértését az olyan tartalmú felszámolási egyezség, amely a követelés részletekben történő kielégítésére az egyes hitelezői csoportokban eltérő futamidőt szab meg, a hosszabb futamidőt azonban magasabb kielégítési aránnyal ellensúlyozza.[BDT2015. 3258.].

4.3. Végrehajthatóság

Nem hagyható jóvá az egyezség, ha végrehajthatatlan. A Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.44.218/2015/6. számú határozat alapjául szolgáló tényállás szerint az adós egyezségi javaslatában kizárólag a Magyar Állammal szemben Strasbourgban érvényesített kártérítési igény révén kívánta a hitelezőket kielégíteni oly módon, hogy az eljárás még folyamatban volt, határozat hozatalára nem került sor. Az elsőfokú bíróság az egyezség jóváhagyását megtagadta hivatkozással arra, hogy az egyezség végrehajtási eljárás alapjául nem szolgálhat a teljesítési határidő megjelölése hiányában, illetve a számviteli értelemben nem létező vagyonösszecszerúsége és esedékessége sem állapítható meg olyan bizonyossággal, ahogyan azt a Cstv. a végrehajthatóság körében megkövetelné. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság határozatát helybenhagyta. Rámutatott, hogy a felszámolási eljárásban kötött egyezség gazdasági tartalma nem vizsgálható, a bíróságnak nincs mérlegelési lehetősége a tekintetben, hogy mekkora esélye van a követelésbehajtásának, azaz, hogy van-e esély a hitelezői igények egyezség szerinti kielégítésére. Abban az esetben azonban, ha az egyezség egyéb okból végrehajthatatlan, akkor az a vonatkozó jogszabályoknak való megfelelés hiányában nem hagyható jóvá. Kiemelte, hogy az egyezség azért is végrehajthatatlan, mert csupán a Strasbourgban indított peres eljárás teljes pernyertessége esetén követendő eljárást, illetve hitelezői kielégítést szabályozza, nem tartalmaz ugyanakkor rendelkezést a részleges pernyertesség, illetve egy esetleges pervesztesség esetére. A csatolt egyezségi javaslatból nem állapítható meg a különböző kategóriába sorolt hitelezők részesedési aránya arra az esetre, ha a megítélt és befolyt összeg nem biztosítana elegendő fedezetet az egyezség szerinti kielégítési mértékre. Mivel egy peres eljárás eredményeként a felperes számíthat a fentiekre is, így pusztán a teljes megtérülést szabályozó egyezség nem felel meg a jogszabályi követelményeknek, ebből következően végrehajthatatlan is.

Csődeljárásban kötött egyezség végrehajthatóságának kérdésével foglalkozott a Pécsi Ítéltábla Cspkf.IV.30.130/2013/2. számú határozata, de az abban foglaltak megfelelően irányadóak a felszámolási egyezségekre is. Ebben az ügyben az adós un. „Voucheres”, részvényes és pénzkifizetéses kielégítési módot javasolt azzal, hogy a hitelezőknek az egyezség jóváhagyását követően kellett volna nyilatkozniuk arról, hogy melyik kielégítési módot választják, és az egyes kielégítési módot választók számától függött volna a teljesítési határidő is. Az eljáró bíróságok álláspontja szerint ez az egyezség végrehajthatatlan. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Cstv. 6. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 148. § (4) bekezdése alapján a bíróság által jóváhagyott felszámolási egyezségnek ugyanaz a hatálya, mint a bírói ítéletnek, ezért az adós nem teljesítése esetén a hitelező egyedi végrehajtást, vagy totális végrehajtást (felszámolást) kezdeményezhet. Az egyedi végrehajtás végrehajtható okiraton alapulhat, a Vht. 13. § (1) bekezdése szerint pedig végrehajtható okiratot akkor lehet kiállítani, ha a végrehajtandó határozat a) kötelezést (marasztalást) tartalmaz, b) jogerős vagy előzetesen végrehajtható és c) a teljesítési határidő letelt. Az egyezség akkor hagyható jóvá, ha az végrehajtható, tartalmazza mindazokat az anyagi jogi elemeket, amelyek nem teljesítés esetén az egyezségben vállalt kötelezettség kikényszeríthetőségét

³ Pécsi Ítéltábla Cspkf.IV.45.299/2016/2. Szám

lehetővé teszik (BH1992. 178., BH1983. 120. szám alatt közzétett eseti döntések). A BDT2012. 2643. szám alatt közzétett döntésben a Pécsi Ítéltábla kifejtette azt az álláspontját, mely szerint a jogszabály előírásainak olyan egyezség felel meg, amelyből egyértelműen megállapítható, hogy az adósnak mikor, milyen nagyságú fizetési kötelezettsége keletkezik az egyes hitelezők felé. Nem felel meg az egyezség ezeknek a feltételeknek, ha utólagos értelmezésre szorul, ha végrehajtás vagy felszámolás kezdeményezése esetén a marasztalás összege nem állapítható meg.

4.4. Bíróság határozata

A Cstv. 60. § (2) bekezdése értelmében, ha a felek egyezséget kötöttek, a bíróság az egyezséget **jóváhagyó végzésben dönt** a felszámolási eljárás befejezéséről, a felszámoló díjazásáról, a költségek viseléséről, és az egyezségi megállapodásból kizárt hitelezők követeléseinek kielégítéséről. A végzésnek a jóváhagyás mellett tartalmaznia kell azt, hogy a bíróság az adós jogutód nélküli megszüntetése nélkül fejezte be a felszámolási eljárást.

Kérdés:

1) Kik az egyezségből kizárt hitelezők, hogyan kell rendelkezni az egyezségből kizárt hitelezők követelésének kielégítéséről?

Cst.44.§ (3) Az egyezségkötés időpontjában vitatott követeléssel rendelkező hitelezőnek járó, a saját csoportja szerinti kielégítésnek megfelelő összeget elkülönítve kell kezelni. Ez a hitelező az egyezségkötésben **nem vehet részt**, követelését az egyezség létrejötténél figyelembe vehető követelések (1) bekezdés szerinti számításánál nem kell figyelembe venni, de a követelése fennállásának jogerős bírósági megállapítása esetében a kényszeregyezség rá is kihat.

Cstv. Nagykommentár: „ **a kényszeregyezséses, illetve vitatott hitelezők** követelésének a kifizetésére vonatkozóan a bírósági végzésben kell rendelkezni, itt kell kötelezni az egyezségi megállapodásnak megfelelően az adóst, hogy e hitelezők részére hogyan fizessen, illetve a vitatott hitelező részére hogyan tartalékoljon.”

2) Akadályos-e az egyezség jóváhagyásának, ha az esedékes/nem esedékes a) kategóriás igények nincsenek kifizetve, de van rá fedezet?

Cstv. 45. § (1) Ha az egyezség folytán a gazdálkodó szervezet fizetési képtelensége megszűnik, **az 57. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelések kiegyenlítésre kerültek, vagy annak fedezete rendelkezésre áll**, továbbá az egyezség megfelel a jogszabályoknak, a bíróság az egyezséget jóváhagyja [60. § (2)-(3) bekezdés], ellenkező esetben azt megtagadó végzést hoz. A végzés ellen perújításnak nincs helye.

A Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf. 44.727/2008/4. számú határozata szerint a bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy az „a” kategóriás hitelezői igények ki vannak-e fizetve.

3) Kell-e (lehet-e) rendelkezni a ki nem fizetett a) kategóriás hitelezői igényekről (felszámolási költségek), kell-e (lehet-e) az adóst fizetésre kötelezni, vagy csak a fedezet meglétét kell ellenőrizni.

Ha az egyezségből kizárt hitelezőnek tekintjük az a) kategóriás hitelezőt is /Cstv.44.§(3)/, akkor kell rendelkezni. A ki nem fizetett hitelezőnek is ez lenne az érdeke, mert ha nincs rendelkezés, akkor az

a) kategóriás hitelezőnek pert kell indítania, ha az adós önként nem teljesít. Ha van rendelkezés, végrehajtásnak van helye.

Egységes álláspont alakult ki abban, hogy a kiegyenlített felszámolási költség nem akadály a egyezségkötésnek, a bíróságnak a fedezetet kell ellenőriznie, és a kiegyenlített felszámolási költségek megfizetésére kell köteleznie az adóst az egyezséget jóváhagyó végzésben.

4.) Lehet-e vita tárgya az egyezség jóváhagyása során a már kifizetett felszámolási költségek (a kategóriás igények) „jogellenes elszámolása”.

A Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf. 44.948/2008/2. számú határozata foglalkozott ezzel a kérdéssel is. Az alapul szolgáló tényállás szerint az elsőfokú bíróság az egyezséget jóváhagyó végzésben megállapította, hogy a felszámolási eljárás során a felszámoló az adós vagyona terhére 576.000 Ft összegű felszámolási költség (könyvelési díj) elszámolására jogosult. Az indokolásban kifejtettek alapján vizsgálta a már kiegyenlített felszámolási költségeket, és csak a könyvelési díj felszámítását találta alaposnak a Cstv. 27/A.§ (9) és (10) bekezdés b) pontja alapján, mely megállapítása szerint az adósi vagyont terheli. A felszámoló által dologi kiadásként feltüntetett összeg felszámolási költségként történő elszámolását a Cstv. 57.§ (1) bekezdés a) pontja és az 57.§ (2) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján nem találta jogszerűnek. Az elsőfokú bíróság végzése ellen az adós fellebbezett, a számviteli szolgáltatás címén felmerült 576.000 Ft összeg helyett felszámolási költség címén csupán 172.800 Ft összeg elismerését kérte hivatkozással arra, hogy a megbízott csupán a szerződésben meghatározott munka megközelítően 30%-ának megfelelő részét végezte el. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a felszámoló intézkedésének a jogszerűsége a felszámolási egyezség körébe vonható vagyon mértékének meghatározása és az egyezség jóváhagyása előtt lett volna elbírálható kifogás keretében, a Cstv.51.§ rendelkezései alapján. A felszámolási eljárás befejezése után akkor is, ha az egyezség megkötésével, s annak jóváhagyásával történik már nincs helye kifogási eljárás lefolytatásának, mert a kifogási eljárás (célját tekintve) csak egy folyamatban levő felszámolási eljáráshoz kötődhet. **A másodfokú bíróság álláspontja szerint az egyezség jóváhagyásának jogszerűsége vizsgálata körében (az iratokhoz csatolt bizonylat szerint a megjelölt összeg kifizetésre került, és a kifizetés tényét a felek nem is vitatták) nincs lehetőség arra, hogy az adós és a felszámoló közötti, egyébként felszámolási költségnek minősülő megbízási díj mértéke kapcsán keletkezett jogvitát a felszámoló bíróság eldöntse.** Annak megállapítása ugyanis kártérítési perre tartozik, hogy a felszámoló a csődtörvényben meghatározott kötelezettségeit megszegve az adós vagyonát gondatlan eljárásával csökkentette-e. A felszámoló anyagi felelősségének megállapítása végett tehát a károsult az általános hatáskörrel és illetékességgel rendelkező polgári peres bíróság előtt terjeszthet elő keresetet, s e perben a Cstv. 54.§-ában foglalt tényállás igazolásával szerezhethet jogorvoslatot.

Egységes álláspont alakult ki abban, hogy a jogellenes költségelszámolás kifogásolási eljárásban sérelmezhető, ha e tárgyban van folyamatban kifogás, úgy ennek elbírálása után dönthet a bíróság az egyezség jóváhagyásáról. (A felszámolót a jogellenesen felszámolási költségként elszámolt összeg visszafizetésére kötelezése esetén változik a vagyon is.)

5) A 3. kérdésre adott igenlő válasz esetén további kérdés, hogy vitássá tehető-e ebben az eljárásban a még ki nem fizetett költség jogszerűsége (indokoltsága, összességűsége).

Egyetértés volt abban, hogy az a) kategóriás hitelezői igény is a felszámoló által elismert, nyilvántartásba vett igény, azt az egyezségkötés során, ebben az eljárásban az adós nem vitathatja, az adóst a felszámoló által nyilvántartott hitelezői igény megfizetésére kell kötelezni.

5. Felszámolói díj, költségek

5.1. Felszámolói díj

A felszámolási egyezség megkötésére a zárómérleg benyújtásáig van helye, a felszámoló viszont – a választmány eltérő rendelkezése hiányában – a közzétételtől számított 100 napon belül köteles a vagyonértékesítést megkezdeni, ezért előfordulhat, hogy az adós vagyonának egy része már értékesítésre került az egyezség megkötésekor. Bonyolíthatja a helyzetet, ha az adós tevékenységét folytatta és működési bevételt is realizált. Hogyan kell ebben az esetben a felszámoló díját kiszámítani?

A Cstv. 59. § (1) bekezdése szerint a felszámoló díjának alapja az eladott vagyontárgyak, behajtott követelések bevétele és a felszámolói díj a pénzbevétel együttes összegének 5%-a, de legalább 300 000 forint. Az adós felszámolás alatti tevékenysége esetén az ebből eredő bevétel 2%-a vehető díjként figyelembe. Egyezség esetén a felszámoló díja az egyezség körébe tartozó, a számviteli jogszabályok szerinti felosztható vagyon értékének [42. §] 5%-a, de legalább 300 000 forint. Ha a felosztható vagyon mértéke több mint 1 000 000 000 forint, akkor a felszámolói díjat a bíróság ennél alacsonyabb mértékben, a felszámoló által elvégzett tevékenység és munkateher figyelembevételével állapítja meg.

A Cstv 49/D. § (1) bekezdése alapján a zálogjoggal terhelt vagyontárgy értékesítése során a befolyt vételárból a nettó vételár (a követelés behajtásából származó bevétel) 5%-ának megfelelő mértékű felszámolói díjat vonhat le, ebből a díjból 3% illeti meg.

A felszámolót a zálogtárgy értékesítéséből, továbbá a követelésen alapuló zálogjog esetén a követelés behajtásából származó bevételből - a 39/2009. (IX.3.) IRM rendelet szerint - megillető díjat az adós pénzügyi intézménynél vezetett számláján elkülönítve kell vezetni, és azt a felszámolónak a felszámolási eljárás során a közbenső mérlegben, illetve a felszámolási eljárás befejezésekor a felszámolási zárómérlegben külön is ki kell mutatnia. A bíróság a közbenső mérlegről (felszámolási zárómérlegről) hozott végzésében rendelkezik arról is, hogy a díjat - kiegészítve az azt terhelő általános forgalmi adó összegével megegyező összeggel - a felszámoló jogosult közvetlenül az adós pénzügyi intézménynél vezetett számlájával szemben érvényesíteni. A felszámoló számára a Cstv. 59-60. §-ai alapján ténylegesen kifizethető díjat a Cstv. 49/D. §-a szerint már érvényesített díjjal csökkentett összegben kell megállapítani.

A fentiek szerint tehát a Cstv. és a 39/2009. (IX.3.) IRM rendelet nem tartalmaz rendelkezést a feltett kérdésre.

Ha a a felszámolás az adós megszűntetésével fejeződik be, a Cstv. 49/D. § (1) bekezdése szerint levont díj nem hagyható figyelmen kívül a Cstv. 59.§ (1) bekezdése szerinti díj megállapításánál, az 59. § (1) bekezdése szerinti díjat arra figyelemmel kell megállapítani. (Izd.2016. évi **konzultáció**) **A** felszámolói díj számítása ezért úgy történik, hogy ki kell számítani a Cstv. 49/D. § szerint a zálogtárgy értékesítése után a felszámolót megillető összeget, és azt a felszámolónak a 39/2009. (IX.3.) IRM rendelet 1. § (1) bekezdése alapján elkülönítve kell kezelnie, és külön ki kell számítani a nem zálogtárgy értékesítéséből, követelés behajtásból, tevékenységből származó bevétel alapján járó, felszámolót megillető díj a Cstv. 59. § szerint, és a felszámoló csak abban az esetben igényelheti a Cstv. 59. § (1) bekezdése szerinti minimum összeget, ha a zálogtárgy értékesítéséből befolyt bevétel után járó felszámolót megillető díj és a nem zálogjogos bevétel után számított díj együttesen nem éri el a 300.000,- forint + ÁFA összeget [Cstv. nagykommentár felszámolói díjhoz fűzött magyarázata és a Pécsi Ítéltábla Fpkf.IV.40.036/2015/2. számú határozata].

A Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.991/2007/2. számú határozata szerint a felszámolói díj megállapítása során figyelembe kell venni a közbenső mérleg alapján már megállapított díjelőleget is. A Debreceni Ítéltábla Fpkf.4.30.055/2015/2. számú határozata szerint a felszámoló díjának megállapításánál a bíróságnak az egyezség körébe tartozó, a számviteli jogszabályok szerinti felosztható vagyon értékét kell figyelembe venni.

Egységes álláspont alakult ki abban, hogy egyezség esetén kizárólag az egyezség időpontjában felosztható vagyon lehet a díj alapja. A megtörtént értékesítések bevétele a felosztandó vagyonban pénz formájában szerepel. A 39/2009. (IX.3.) IRM rendeletnek az a rendelkezését, hogy a Cstv. 59-60. §-ai alapján ténylegesen kifizethető díjat a Cstv. 49/D. §-a szerint már érvényesített díjjal csökkentett összegben kell megállapítani úgy kell értelmezni, hogy a korábban a zálogtárgy értékesítéséből, követelésbehajtásból eredő, közbenső mérleg alapján kifizetett díj a felszámolót megilleti, és külön megilleti az egyezség időpontjában felosztandó vagyon után járó díj. Ha az egyezség időpontjában van korábbi értékesítésből származó, elkülönítetten kezelt összeg, úgy ez is megilleti a felszámolót. Ez utóbbi esetekben azonban a zálogtárgy értékesítési bevétele (követelésbehajtásból származó bevétel) alapján nem lehet külön az egyezségre figyelemmel díjat felszámítani.

5.2. Döntés a „költségek viseléséről”.

5.2.1. Milyen költség tartozik ebbe a körbe?

Cstv. Nagykomentár:

„(60.§ (1) bekezdéshez) *Költségek viselése* – erre az időszakra már általában csak az illeték megállapítása és annak viselésére való kötelezés marad, illetve abban az esetben, ha a bíróság a felszámolást elrendelő végzésben már megállapította az illetékfizetési kötelezettségét az adósnak, akkor arról kell rendelkezni – ha a felszámoló még nem fizette meg –, hogy a felszámoló tartalékolja az illeték összegét és az állami adóhatóság felhívására utalja át.”

„(Cstv.60.§ (2) bekezdéshez) *költségek viselése* – az illeték kifizetéséről meg kell nyilatkoztatni a felszámolót, miután ez felszámolási költség, ezért, ha az eljárás elején ezt leróta az eljárást kezdeményező hitelező, akkor számára ezt ki kell fizetni. Ha illetékfeljegyzési jog miatt nem lett az eljárás elején leróva az illeték, akkor figyelemmel kell lenni arra, hogy ezt is megállapítsa a bíróság, illetve rendezni kell a kifizetését is.”

Egységes álláspont alakult ki abban, hogy az egyezséget jóváhagyó végzésben a bírósági eljárásban felmerülő költségek viseléséről kell dönten. Az eljárás kezdeményezésekor lerótt illeték és eljárási költség nem okoz problémát a gyakorlatban (mi illetékességi területünkön legalábbis biztosan nem), mert ennek megfizetésére a fizetéseképtelenséget megállapító végzésben kötelezik a bíróságok az adóst (a benyújtott törvénytervezet pedig már kifejezetten előírja, hogy erről rendelkezni kell), így az az eljárásnak ebben a szakaszában ez már a) kategóriás igényként viselkedik. Felmerülhet még a hitelezőknek költsége az egyezségi tárgyaláson való megjelenéssel, jogi képvisellel kapcsolatban, és ha ezt kérik, akkor erről dönten kell. /Egyezség esetében (Pp. 148. §) a bíróság a perköltség felől csak a felek kérelmére határoz. Ezek a rendelkezések nem érintik a költségmentesség, az illetékmentesség vagy az illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt illetékek és az állam által előlegezett költségek, valamint a pártfogó ügyvédi díj viselésére vonatkozó kötelezettséget./

5.2.2.Kérheti-e a felszámoló, hogy az adós a díjon felül költséget is térítsen meg számára?

A Cstv. sem az egyezség szabályainál, sem a 60.§-ban nem tesz említést a felszámoló megtérítendő költségeiről.

Az ítéletábra előtt ez a kérdés következőképpen merült fel:

I. A felszámoló az adóst terhelő felszámolási költséget saját vagyonából kifizette az adós helyett, (bankszámla megszüntetéséhez szükséges pénzüsszeget befizette az adós bankszámlájára).

Előjáróban szögezzük le, hogy a Cstv. 57.§ (2) bekezdésében felsorolt költségek közvetlenül az adóst terhelik, azokat nem a felszámolónak kell saját vagyona terhére kifizetnie.

Gyakran előfordul azonban, hogy az adós vagyontalan, vagy még nem értékesített a felszámoló vagyontárgyat, még nincs bevétel, de bizonyos, adóst terhelő felszámolási költséget (pl. bankköltség, közüzemi számla, értékbecslés díja, állagmegóvási díj) ki kell fizetni, ezért ezt a felszámoló „megelőlegezi”. Ezt az összeget aztán a később befolyt bevételből „felveszi”.

Egységes volt az álláspont abban, hogy ha a felszámoló nem tudta felvenni az adós vagyonából az általa kifizetett felszámolási költségeket, akkor egyezség esetén igényt tarthat arra, hogy ezt az adós térítse meg (a megbízás nélküli ügyvitel Ptk.6:276.§ szabályai szerint), ebben az esetben ennek megfizetésére az adóst az egyezséget jóváhagyó végzésben kell kötelezni. (A felszámoló költségei a) kategóriás igénynek)

II. A felszámoló engedményezési szerződéssel megszerzi az a) kategóriás hitelezői igényt ellenérték fejében (konkrét ügyben az ellenérték megegyezett a követelés összegével).

Az engedményezéssel az új Ptk. szerint is jogutódlás következik be, a felszámoló a jogelőd helyébe lép, a besorolás nem változik. Ez esetben van egy kiegyenlített felszámolási költség, így a 4.4.pontnál elfogadottak irányadóak.

Ptk. 6:193. § [Engedményezés]

(1) A jogosult a kötelezettel szembeni követelését másra ruházhatja át.

(2) A követelés átruházással való megszerzéséhez az átruházásra irányuló szerződés vagy más jogcím és a követelés engedményezése szükséges. Az engedményezés az engedményező és az engedményes szerződése, amellyel **az engedményes az engedményező helyébe lép.**

III. A felszámoló a felszámoló szervezet működési költségeit (ügyviteli, könyvviteli szolgáltatás, telefon, internet, útiköltség) érvényesíti az adóssal szemben, és kéri az adóst ennek megfizetésére kötelezni.

Folyamatban lévő eljárásokban, kifogások esetén is felmerült már számtalanszor a gyakorlatban az a kérdés, hogy igényelhet-e a díjon felül költséget a felszámoló az adóssal szemben, vagy a költségeit a díjából kell fedezni.

1. Könyvvezetés, könyvelés költsége

BH1997. 364.

A felszámolói feladatok teljesítéséhez kapcsolódó, a felszámolóra háruló könyvvezetési kötelezettség köre [1991. évi II. tv. (Cstv.) 34. § (2) bek., 46. § (3) és (4) bek., 48. § (1) bek., 52. § (1) bek., 57. § (2) bek., 1991. évi XVIII. tv. 12. §].

„Az elsőfokú bíróság az eljárás adatai alapján helytálló határozatot hozott.

A felszámoló fellebbezésében helyesen hivatkozott arra, hogy a jelen, 1992. április 8-án indult felszámolási eljárásra irányadó Cstv. meghatározza a bíróság által kirendelt felszámoló feladatait, jogait és kötelezettségeit. Tévesen érvel azonban a felszámoló akkor, amikor azt állítja, hogy a Cstv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a felszámoló számára könyvelési, könyvvezetési kötelezettséget ír elő. A Cstv. 46. §-ának (3) bekezdése alapján a felszámolónak nyilvántartásba kell vennie az általa ismert hitelezői követeléseket, az igényérvényesítési határidőben bejelentett, valamint az azt követően, de egy éven belül előterjesztett hitelezői igényeket. A hitelezőkkel történt egyeztetés után is vitathatónak minősített igények bírósági felülvizsgálatának, elbírálásának eredményeit pedig a felszámoló köteles a felszámolási közbenső mérlegbe építeni [Cstv. 46. § (4) bekezdés]. Ez a tevékenység pedig - figyelemmel a számvitelről szóló módosított 1991. évi XVIII. törvény szabályaira - könyvvezetési tevékenység. A számviteli törvény 12. §-a ugyanis úgy definiál: könyvvezetés az a tevékenység, amikor a gazdálkodó a tevékenysége során előforduló, a vagyoni, a pénzügyi és a jövedelmi helyzetre kiható eseményekről a törvényi előírások szerint folyamatosan nyilvántartást vezet. Könyvvezetésnek minősül az is, ha a magánszemély vállalkozó csak a bevételeiről vezet nyilvántartást. A hitelezői követelések nyilvántartására vonatkozó, nevesített könyvvezetési kötelezettségen kívül, a felszámolót terheli a Cstv. 48. §-ának (1) bekezdésében megfogalmazott alapvető - az adós követeléseinek behajtását, igényeinek érvényesítését és vagyonának értékesítését előíró - felszámolói feladathoz kapcsolódó könyvvezetési kötelezettsége is. A felszámoló sem vitatta, hogy a Cstv. a felszámoló feladatává teszi a közbenső felszámolási mérleg, valamint - a felszámolás befejezésekor - a felszámolási zárómérleg és vagyonfelosztási javaslat elkészítését. Az utóbbiakon kívül a felszámoló a bevételek és költségek alakulását tartalmazó kimutatást, zárójelentést és záró adóbevallást is köteles kimunkálni [Cstv. 52. § (1) bekezdés]. A felsorolt, a felszámolás alatt álló adós gazdálkodó szervezetről adott információk nem választhatók el az ezeket alátámasztó könyvviteltől, könyvvezetéstől.

Nem jelent a felszámoló számára felmentést a könyvvezetés alól a Cstv.-nek - a fellebbezésben felhívott - 34. §-a sem. E törvényhely (2) bekezdése arról rendelkezik, hogy a felszámolás kezdő időpontjától a gazdálkodó szervezet vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatot - bizonyos kivétellel - csak a felszámoló tehet. Sem a Cstv. idézett rendelkezéseiből, sem a felszámoló jogállását meghatározó egyéb szabályokból nem vonható le olyan következtetés, hogy a felszámoló csupán a könyvvezetés feltételeinek a megteremtéséről köteles gondoskodni. Helyesen hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy a felszámolói névjegyzékbe való felvételre pályázó felszámolónak számolnia kell azzal: minden, a törvényben előírt feladatot teljesítenie kell, s ennek megfelelően kell tevékenységét megszerveznie, tagjait, alkalmazottait megválasztania. A felszámolót éppen a Cstv.-ben rendezett tevékenységéért illeti meg az ugyancsak a törvényben megszabott mértékű díj. Az pedig, hogy a Cstv. 57. §-ának (2) bekezdésében felsorolt felszámolási költségek kifizetése kapcsán keletkező költségeket is könyvelni kell, nem eredményezi azt, hogy magát a könyvvezetés költségeit a felszámolói díjon felül kellene megállapítani.

Az adott ügyben az adós gazdálkodó szervezet a felszámolás megkezdésekor már nem folytatott gazdasági tevékenységet. A felszámolás tartama alatti könyvvezetés a fent részletezett felszámolói feladatok teljesítéséhez kapcsolódott, ezért alaptalan a felszámolónak a felszámolói díjon felüli további felszámolási költség megtérítése iránti igénye. „

BH2004. 385.

I. Ha a felszámoló a számára előírt feladatokat nem maga végzi el, úgy az azokkal kapcsolatos kiadások nem minősülnek felszámolási költségnek, hanem a felszámoló az igénybe vett teljesítési segédek díját a részére kifizetett felszámolói díjból maga tartozik fedezni.

III. A felszámoló tevékenységi körébe tartozik az ügyviteli szolgáltatás ellátása is, külön felszámolási költségként csak a felszámolás alatt tényleges tevékenységet folytató adós könyvelésével kapcsolatos kiadások számolhatók el [1997. évi XXVII. tv.-nyel módosított 1991. évi IL. tv. 27/A. § (9) bek., 57. § (2) bek. c) és g) pont, 59. §; 167/1993. (XI.30.) Korm. r. 2. § (3) bek. b) pont].

Egységes volt az álláspont abban, hogy ha az adós működik, folytatja a termelést, akkor az ehhez szükséges könyvelési, bérszámfejtési, munkaügyi ügyintézéshez szükséges munkaerővel is rendelkeznie kell, vagy e feladatok ellátására a felszámolónak – az adós nevében - megbízási szerződést kell kötnie, az e körben felmerült költségek felszámolási költségek. Ha azonban az adós nem folytatja tevékenységét, a felszámolás lefolytatása körében szükséges könyvvizetés a felszámoló kötelezettsége, ezzel kapcsolatos költséget nem igényelhet.

2. A felszámoló szervezet működéséhez kapcsolódó dologi kiadások (papír, írószer) iroda fenntartási költségei , bérleti díj, közüzemi költségek, telefon, internet előfizetés)

Egységes volt az álláspont abban, hogy nem számolható el, a felszámolónak a díjból kell fedeznie a működési költségeket.

3. Útiköltség, gépjármű használati díj

A gyakorlatban felmerült

- felszámoló székhelye és az adós székhelye közti utazás költsége,
- a felszámoló székhelye és az értékesítendő vagyontárgy (zálogtárgy) helye közti utazás költsége,
- utazás bírósági tárgyalásra az adós peres ügyében
- utazás egyezségi tárgyalásra.

Egységes volt az álláspont abban, hogy nem számolható el külön költség, a felszámolónak a díjból kell fedezni.

Pécs, 2017. április 23.

Dr. Kovács Ildikó
ítélőtáblai tanácselnök

Dr. Gyöngyösiné dr. Antók Éva
ítélőtáblai bíró